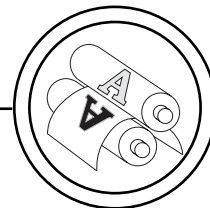

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ

УДК 66:52

ВІРТУАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ КОМПОНУВАНЬ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЛІНІЙ ПАКУВАННЯ

© Б. О. Пальчевський, д.т.н., Ю. І. Антонюк,
Луцький державний технічний університет,
Луцьк, Україна

В данной работе рассмотрено решение проблемы компоновки технологических линий на основе существующего оборудования с помощью виртуального проектирования.

In this work the decision of a problem of configuration of technological lines on the basis of the existing equipment by means of virtual designing is considered.

Вступ

Одним з вирішальних етапів проектування пакувального виробництва є створення на основі технологічного обладнання компоновки технологічних ліній. Вибір цього обладнання для встановлення в технологічну лінію є непростю задачею, адже перед проектантом постає набір різноманітного пакувального обладнання однакового технологічного призначення, але яке має різні техніко-економічні показники.

Віртуальне проектування представляє собою модельне розв'язання задач проектування за допомогою комп'ютера, тобто автоматизоване проектування на основі САПР. Комп'ютерні системи дозволяють імітувати в повному обсязі процес проектної розробки на комп'ютерних моделях, створення кібернетичних прототипів технологічних машин і їх віртуальні випробування в модельному середовищі. Для створення комп'ютерних моделей технологічних машин як

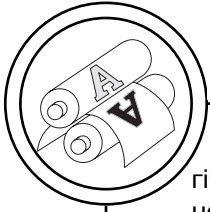
складних технічних об'єктів нами використана сучасна система твердотільного проектування Pro / Engineer-Wilfire, яка дає можливість легко здійснювати синтез компонентів і створювати компоновку машин і ліній.

Об'ємні твердотільні моделі технологічних машин незамінні також при їх візуалізації для успішного представлення і продажу машини. Виграти контракт на продажу машини простіше, якщо показати замовнику візуальне представлення цієї машини.

1. Структура процесу проектування компоновки

Технологічні лінії для виготовлення певного виду продукції будуть мати набір стандартних функціональних модулів — технологічних машин. Окремі модифікації компоновок ліній відрізнятимуться видом модулів, їх кількістю і наявністю допоміжного транспортно-накопичувального устаткування.

Виходячи із продуктивності майбутньої лінії кожна техноло-

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ

гічна операція в структурі її технологічного процесу може реалізовуватися наступним чином:

— однією технологічною машиною, що відповідає одній технологічній операції;

— відповідати частині концентрованої технологічної операції — у випадку, якщо кілька функціональних модулів реалізується однією машиною;

— декількома технологічними машинами, що працюють паралельно, при умові недостатньої продуктивності однієї машини.

Особливе місце при розробці компоновки технологічної лінії займає процес формування її транспортно-накопичувальної системи, адже вона повинна забезпечувати:

1) пропускну здатність поточної лінії, достатню для проходження через всі технологічні машини заданої кількості одиниць тари, упаковок, продукту, тощо;

2) мінімальні втрати продуктивності потокової лінії, що приносяться при транспортуванні упаковок між технологічними машинами.

Проектування компонок технологічних ліній пакування має чітко визначені три основних етапи:

— моделювання обладнання шляхом створення його електронних макетів,

— формування компоновки лінії за допомогою електронних макетів технологічного і транспортно-накопичувального обладнання;

— оформлення технічних креслень технологічної лінії.

На *першому етапі* проектування створюються електронні макети усіх технологічних машин і транспортно-накопичувального устаткування, з яких компонується майбутня лінія.

При автоматизованому проектуванні технологічної машини в системі ProEngineer WF електронна модель машини може використовуватися як її макет для встановлення в компоновку лінії.

На *другому етапі* проектування з електронних макетів технологічного і транспортно-накопичувального обладнання проводиться синтез електронного макету компоновки лінії. При необхідності враховуються вимоги, що накладаються розмірами робочого приміщення.

Необхідна кількість технологічних машин, що реалізують *i*-ту технологічну операцію, визначається як:

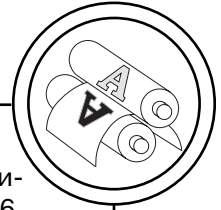
$$p_i = \frac{Q_{\text{АЛ}}}{Q_{\text{Ц-М,і}} \cdot \eta_{\text{М,і}}},$$

де $Q_{\text{АЛ}}$ — продуктивність лінії, од/год; $Q_{\text{Ц-М,і}}$ — циклова продуктивність однієї машини од/год.; $\eta_{\text{М,і}}$ — коефіцієнт технічного використання машини.

На *заключному, третьому етапі* створюється схема розміщення технологічного обладнання лінії пакування, виводяться креслення необхідних проєкцій спроектованої лінії з нанесенням необхідних розмірів.

Розглянемо послідовність віртуального проектування компоновки технологічної лінії на прикладі лінії для розливу молока в

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ

ПЕТ-пляшки продуктивністю 3000 пл/год.

Технологічний процес пакування включає наступні технологічні операції:

1. Видування ПЕТ-пляшок.
2. Ополіскування пляшок.
3. Фасування і закупорювання пляшок.
4. Візуальний контроль пляшок.
5. Етикетування пляшок.
6. Формування групової упаковки ПЕТ-пляшок.

Для забезпечення проходження пляшок через технологічну лінію, необхідно виконати такі допоміжні операції:

1. Орієнтація ПЕТ-пляшок.
2. Пневмотранспортування ПЕТ-пляшок.
3. Транспортування заповнених пляшок.

2. Побудова електронних макетів обладнання

Електронний макет: електронна модель виробу, що описує його зовнішню форму і розміри, яка дозволяє повністю чи частково оцінити його взаємодію з елементами виробничого і/або експлуатаційного оточення, що використовується для прийняття рішень при розробці виробу і

процесів його виготовлення і використання (ГОСТ 2.052-2006, ДСТУ ГОСТ 2.052:2006).

Послідовність створення електронного макету технологічної машини. Макет агрегату формування пляшок машини для виготовлення полімерних ПЕТ пляшок, наприклад, створюється в такій послідовності: формується твердотільна модель прямокутника розміром 1200×550×1741 мм, далі з нього вирізаються і нарощуються в ньому необхідні об'єми (рис. 1).

Решта макетів технологічних машин формується аналогічним чином.

Машина ополіскувальна (рис. 2, а) призначена для ополіскування внутрішньої поверхні ПЕТ пляшок проточною водою з метою вилучення пилу та забруднень.

Машина фасувально-закупорювальна (рис. 2, б) призначена для фасування безалкогольних напоїв та мінеральної води в ПЕТ-пляшки місткістю 330, 500, 1000, 1500, 2000 см³ з одночасним закупорювання їх полімерною гвинтовою кришкою.

Машина візуального контролю (рис. 2, в) призначена для візуального контролю харчових

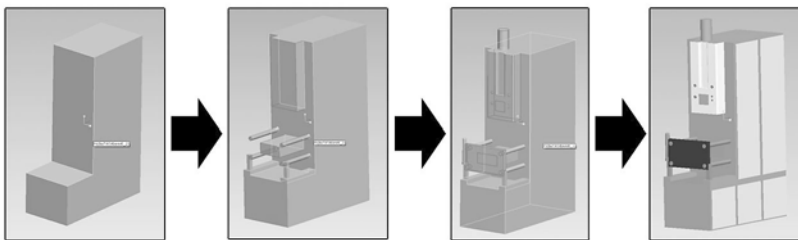
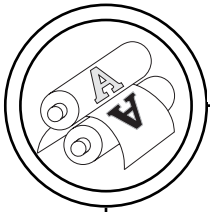
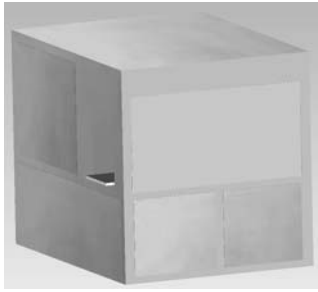

Рис. 1. Покрокова послідовність створення макету агрегату виготовлення полімерних ПЕТ пляшок

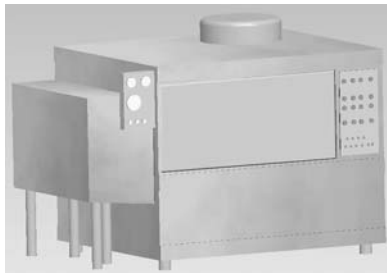
ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ

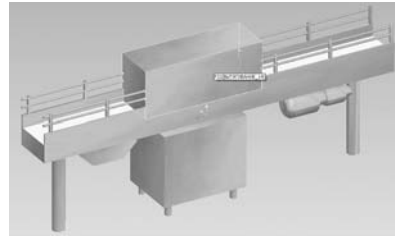
а

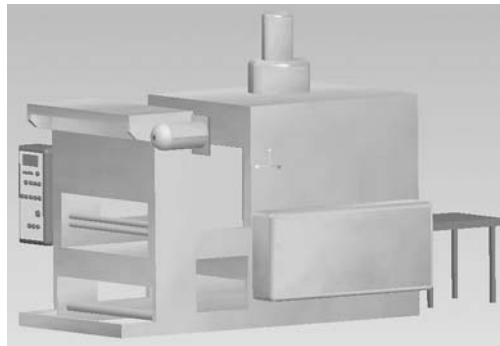
в

б

г

д

Рис. 2. Макет машин: а — ополіскувальної; б — фасувально-закупорювальної; в — машини для візуального контролю; г — етикетувальної; д — машини для пакування в термозбіжну плівку

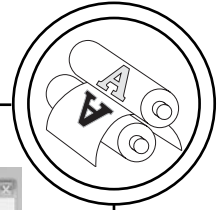
рідин в перевернутих догори дном пляшках, скляних або ПЕТ.

Машина етикетувальна (рис. 2, г) призначена для наклеювання кругових етикеток на полімерні пляшки місткістю від 500

до 2000 см³ із нанесеною на них датою (насичкою).

Машина для формування групової упаковки (рис. 2, д) призначена для формування із окремих скляних і полімерних пляшок та банок групової упаковки

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ

в пакет із поліетиленової термозбіжної плівки.

Елементи транспортної системи — орієнтатор ПЕТ-пляшок, пневмотранспортер пустих ПЕТ-пляшок і пластинчастий транспортер заповнених ПЕТ-пляшок макетуються аналогічно.

3. Побудова компонування лінії

Після завершення процесу моделювання обладнання здійснюється другий етап — *синтез компонування лінії*.

Для компонування лінії створюється в системі новий документ, вказується його тип «Сбор-

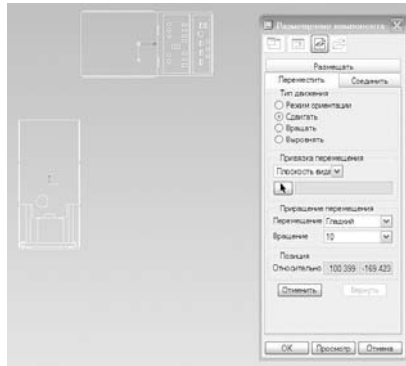
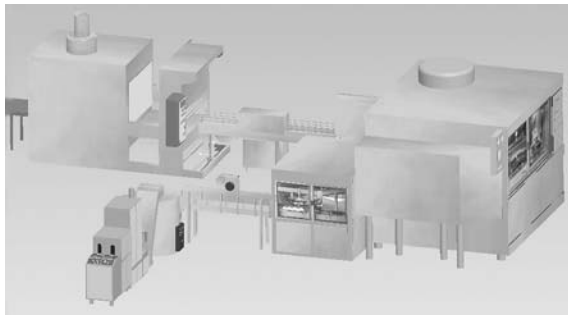
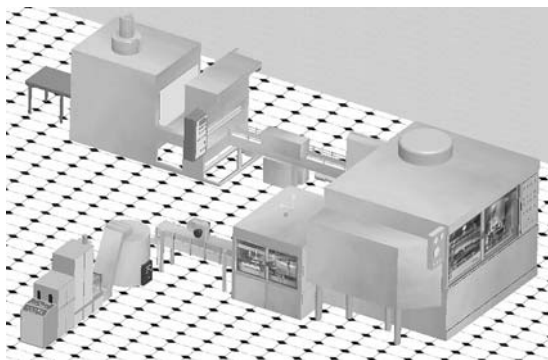

Рис. 3. Меню вибору розміщення та компоновки обладнання

ка» і називається, наприклад: «PackLine1». Далі включаємо для зручності вигляд зверху та

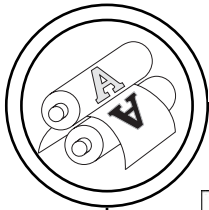

а

б

Рис. 4. Лінії розливу молока в ПЕТ-пляшки продуктивністю 3000 пл/год в програмі ProEngineer WF2: а — вигляд при обертанні; б — вигляд при приміщенні

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ

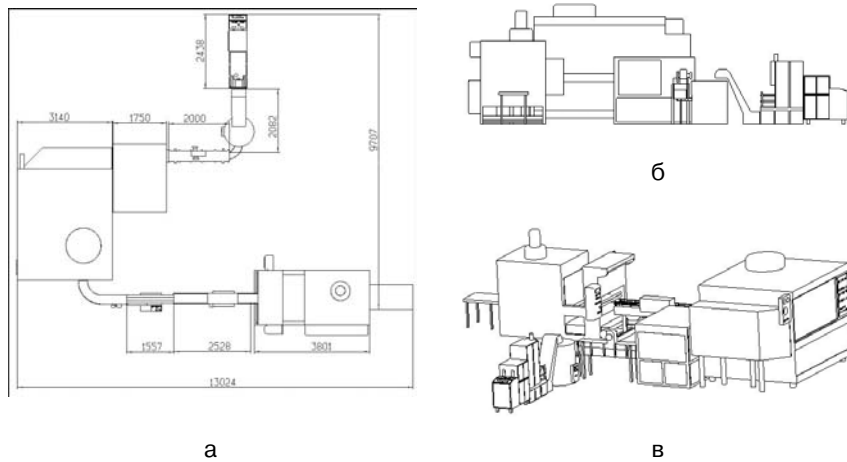

Рис. 5. Робочі креслення лінії розливу молока в ПЕТ-пляшки продуктивністю 3000 пл/год в програмі ProEngineer WF2: а — вигляд зверху; б — вигляд збоку; в — аксонометрія

за допомогою інструменту «Додати елемент в збірку» відкриваємо перший елемент лінії. Після цього з'явиться меню «Размещение компонента». За допомогою даного меню можна оперувати елементом збірки — переміщувати або обертати, відповідно до вибраного варіанту розміщення. Розмістивши першу модель, підтверджуємо дії натиснувши ОК. Віконце пропаде, знову натискаємо на інструмент «Додати елемент в збірку» і вибираємо наступну модель. Обертаючи та переміщуючи транспортер, розташовуємо його. Аналогічно додаємо і розміщуємо пристрій орієнтації ПЕТ пляшок та усіх наступних елементів. Для зручності переміщення чи обертання об'єктів переключаємо активний вид (зліва, зверху, аксонометричний...) за допомогою кнопки вибору виду (рис. 3).

Скомпонувавши з створених елементів лінії розливу молока в

ПЕТ-пляшку можна подивитись на неї з будь-якого ракурсу, повертаючи і наближуючи чи віддаляючи її (рис. 4, а).

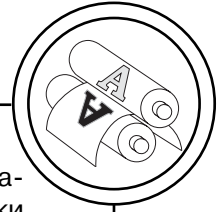
Для розміщення лінії в приміщенні, в режимі «Збірка» додаємо попередньо створений елемент «Приміщення» (рис. 4, б).

4. Оформлення технічних креслень лінії

На третьому етапі проектування компоновки лінії створюються її креслення. Робочі креслення лінії розливу молока в ПЕТ-пляшки продуктивністю 3000 пл/год в програмі ProEngineer WF2 наведено на рис. 5, а—в.

На цьому етапі вибираються основні параметри креслень: масштаб, вид (каркасний, прихований, тощо), тип виду (вид зверху, збоку, тощо), після натискання кнопки ОК креслення автоматично переноситься в створений документ. Розміри про- ставляються за допомогою ін-

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ

струменту «Размер» вибравши габаритні точки об'єкта. Креслення та матеріали даної лінії можуть використовуватись надалі для реалізації компоновки даної лінії.

1. ДСТУ ГОСТ 2.052:2006 Єдина система конструкторської документації. Електронна модель виробу. Загальні положення. 2. ДСТУ EN 291-1-2001 Безпечність машин. Основні поняття, загальні принципи проектування. Частина 1. Основна термінологія, методологія. 3. Норенков И. П., Маничев В. Б. Основы теории и проектирования САПР. — М.: Высш. шк., 1990. — 335 с.

Рецензент — В. П. Шерстюк, професор, д.х.н.,
заслужений винахідник України, НТУУ «КПІ»

Надійшла до редакції 28.03.08